

Een pelgrimsherberg bouw je samen, iedere dag

Waarin verschilt een pelgrimsherberg van een hotel?

De vraag van de redactie leek zo eenvoudig: 'Kunnen jullie uitleggen wat de principes van een pelgrimsherberg zijn?'

Appeltje-eitje, dachten we. We draaien immers al achttien jaar zo'n herberg, samen met veel andere vrijwilligers. Maar als je de vraag algemener stelt, is het antwoord niet zo eenvoudig. Er staan zo veel herbergen langs zo veel pelgrimswegen, in alle soorten en maten. Het lijkt wel of iedereen een bord *Pelgrimsherberg* op de gevel kan schroeven. Zijn er eigenlijk wel algemeen geldende principes? Voor een antwoord gaan we terug naar dorpspastoor Elías Valiña. Hij was de gedreven pionier die de Camino de Santiago weer op de kaart zette. Veertig jaar geleden reed hij rond met potten gele verf om de bijna vergeten route te verkennen en te markeren met grote gele pijlen. Ook stimuleerde hij het opzetten van pelgrimsherbergen. In 1984 werd zijn eerste pelgrimsgids gepubliceerd.

Samen eten: een belangrijk aspect van het pelgrimseven in herberg

L'Esprit du Chemin. Foto: Freek van der Veen

INTERNATIONALE CONFERENTIE

Daarna heeft de camino zich snel ontwikkeld. Zo snel, dat al dertig jaar na het verschijnen van die eerste gids een internationale conferentie werd gehouden over 'De erfenis van Elías Valiña'. Aanleiding was de zorg dat de camino afgleed naar een toeristisch evenement. De deelnemers pleitten daarom voor een nieuw respect voor de traditionele waarden. Voor de herbergen zou dat betekenen:

- Ontvangst door vrijwillige gastheren en -vrouwen.
- Geen vaste prijs maar een *donativo* (gift).
- Geen reserveringen (en dus ook geen bagage-transport).
- Voorrang aan pelgrims te voet.

Alleen deze herbergen zouden zich pelgrimsherberg mogen noemen.

Oeps ... dan blijven er ineens nog maar heel weinig pelgrimsherbergen over. Ook onze vorige herberg in Saint-Jean-Pied-de-Port voldeed hier niet aan. Wij vroegen er een vaste prijs: bescheiden, maar toch. De adviezen van de conferentie zijn in een bureau verdwenen, maar los daarvan: hoe kon het verschil tussen praktijk en ideaal zo groot zijn?

GEMAK DIENT DE MENS

De camino, die voor Don Elías vooral een religieuze betekenis had, stelde zich in feite open voor iedereen en voegde zich zo naar de geest van de

Je eigen weg gaan én tegelijk verbonden zijn met de ander

tijd. Een maand voor de dood van Don Elías viel de Berlijnse Muur (1989): vrijheid! In 1993 werd het internet opengesteld voor burgers: de wereld binnen handbereik! Het leek allemaal zo mooi. En nu? Nu is er wereldwijd vooral veel onbehagen en onrust. De openheid bracht ook de camino veel goeds: een enorme dynamiek, pelgrims uit tientallen landen, grote saamhorigheid. Een keerzijde van die openheid was echter: kwetsbaarheid, onder meer voor commercie en calculerende pelgrims. Veel dienstverleners op de camino mikken, net als in de 'gewone' economie, op zekerheid en gemak. Ja, gemak dient de mens, maar het houdt je ook in je eigen bubbel. En die wil je als pelgrim toch juist achter je laten?

Dat het economische denken ons diep beïnvloedt blijkt ook op de camino. Hoe vaak lees je niet in pelgrimsblogs: 'Goedkoop! Gratis!' En hoe vaak hoor je niet zeggen: 'Ieder zijn eigen weg', terwijl sommigen er tegelijk vanuit gaan dat anderen voor hen klaar staan of zelfs hun reis sponsoren, door bij te lappen wat zij zelf te weinig betalen. Geen wonder dat veel herbergen moesten stoppen met het principe van de donativo.

KENTERING

Maatschappelijk komt een kentering op gang: van de eenzijdige focus op economie en prijs, naar een bredere aandacht voor samenleving en waarden. Van 'Wat kan ik halen?' naar 'Wat kan ik brengen?' Van consumeren naar (samen) creëren.

Wat betekent dat voor de camino? Waarin verschilt een pelgrimsherberg van een hotel? Een pelgrimsherberg is ingericht voor mensen die elke dag verder reizen, te voet of op de fiets. De

Een pelgrimsherberg bouw je samen. Foto: Huberta Wiertsema

voorzieningen zijn heel praktisch en eenvoudig. Dat past bij het simpele onderweg zijn, op eigen kracht.

Een pelgrimsherberg is een ontmoetingsplek, van pelgrims en herbergiers die zich verbonden voelen met 'de weg' en daarom graag een extra stap zetten, ook naar elkaar, bijvoorbeeld door samen te eten. Zo krijgt een pelgrimsherberg elke dag opnieuw vorm en inhoud, door degenen die elkaar daar en dan ontmoeten.

Natuurlijk laat je zo'n bijzondere plek goed achter, ook financieel. Door jouw donativo kan een herberg ook gastvrijheid bieden aan de pelgrims die na jou komen. Iedereen draagt een steentje bij, naar vermogen.

MENSELIJKE MAAT

Zo kun je je eigen weg gaan en tegelijk verbonden zijn met de ander. En ja, wat voor deze herbergen geldt, geldt in feite ook voor die hele grote herberg, onze planeet.

Maar laten we klein beginnen. Zelfs de camino is op de meest populaire stukken te massaal, veel herbergen zijn te groot. Massaliteit leidt tot scheefgroei en vervlakking. Terwijl er zo veel andere pelgrimswegen uitnodigend open staan. Laten we ook als pelgrims weer op zoek gaan naar de menselijke maat, naar grotere betrokkenheid en verdieping. 🌱

Huberta Wiertsema en Arno Cuppen hadden van 2003 tot 2014 pelgrimsherberg L'Esprit du Chemin in Saint-Jean-Pied-de-Port. Sinds 2015 hebben zij een herberg met dezelfde naam in Le Chemin, 25 kilometer ten zuiden van Vézelay. Pelgrims kunnen er op basis van een donativo eten en overnachten.